

ŠGD „HERCEGBOSANSKE ŠUME“ D.O.O. KUPRES

TROGODIŠNJI PLAN POSLOVANJA

2013 - 2015

SLUŽBA ZA PLAN I ANALIZU

DIREKTOR

Tablica sadržaja

1.	Uvodni dio.....	2
1.1	Planski zadaci	3
1.1.1	Strateški plan Uprave Društva	4
1.1.2	Podloga za donošenje trogodišnjeg plana poslovanja-šumska gospodarska osnova.....	4
1.1.3	Misija, vizija, ciljevi	5
1.1.4	Ciljevi iskorištanja šuma i šumskog zemljišta	6
1.1.5	Ciljevi iskorištanja sekundarnih šumskih proizvoda	6
1.1.6	Analiza postojećeg stanja	6
2.	Šumski fond.....	14
2.1.	Iskaz površina	15
2.2.	Godišnji mogući sječivi etat po šumskogospodarskoj osnovi	16
3.	Plan gospodarenja šumama	18
3.1.	Plan integralne zaštite šuma	18
3.2.	Plan biološke reprodukcije šuma.....	21
3.3.	Plan sječa.....	23
3.4.	Plan prodaje	32
3.5.	Plan deminiranja i održavanja puteva	33

1. Uvodni dio

Društvo je osnovano Odlukom o osnivanju Javnog poduzeća «Hercegbosanske šume» broj 01-4-21/98 od 16. travnja 1998 godine i Odlukom o osnivanju Šumsko - gospodarskog društva «Hercegbosanske šume» društvo s ograničenom odgovornošću, broj 01-02-138/2003 od 6. listopada 2003. godine, Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Šumsko gospodarskog društva «Hercegbosanske šume» - društvo s ograničenom odgovornošću broj 01-02-92. 2/05. od 14. prosinca 2005. godine i upisano u registar društva Županijskog suda u Livnu rješenjem broj U/I-133/98 od 4. lipnja 1998. godine sa izmjenama upisa broj U/I-87/2004 od 19. srpnja 2004. godine.

Društvo je pravna osoba koja samostalno obavlja djelatnost upisanu u sudski registar radi stjecanja dobiti.

U skladu sa člankom 49. Zakona o šumama („Službene novine F BiH“ broj 20/02, 29/03 i 37/04), Županijsko ministarstvo – Uprava za šumarstvo, je temeljem Ugovora, na rok od pet godina, ustupila (prenijela prava) poslove gospodarenja državnim šumama i šumskim zemljištima na ŠGD «Hercegbosanske šume». Ugovor broj 08-01-26-215/09 i 01/1-160-4/09 zaključen je i potpisana 8. travnja 2009 godine. Društvo će gospodariti šumama i šumskim zemljištima u administrativnim granicama Hercegbosanske županije.

Društvo u skladu sa zakonskim okvirima izrađuje jednogodišnje i trogodišnje planove poslovanja. Izradom trogodišnjeg Plana poslovanja, objedinjeni su planovi gospodarenja i poslovanja svih organizacijskih jedinica Društva u plan poslovanja Društva za razdoblje od 2013-2015. god., uvažavajući zakonski propisane okvire i to članak 22, 23 i 24. Zakona o Javnim poduzećima Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH, br. 8 / 05). Plan se donosi za razdoblje od tri godine (2013., 2014., 2015.), i biti će temelj svih poslovnih aktivnosti Društva. Uprava Društva je zadužena za implementaciju i provedbu plana poslovanja i ukoliko se za to ukaže potreba može izvršiti revidiranje plana poslovanja.

Plan poslovanja društva obuhvaća: prikaz stanja šuma i šumskih resursa (površine šuma, kategorizaciju šuma, drvne zalihe, volumni prirast i sječivi etat), plan proizvodnje i prodaje drvnih sortimenata, plan zaštite šuma, plan šumske - uzgojnih radova, finansijski plan, plan dobiti, plan troškova za jednostavnu i proširenu biološku reprodukciju šuma i plan ljudskih potencijala. Šumarijama rukovode Upravitelji, a svaka šumarija podijeljena je u terenske cjeline (revire) kojima upravljaju i za koje su odgovorni Revirnici (u primjeni je tzv. Revirni sustav).

Sve šumarije gospodare na područjima šuma i šumskih zemljišta u administrativnim granicama općine. Gospodarenje šumama vrši se na temelju smjernica propisanih Šumsko gospodarskim osnovama (ŠGO), i važećim zakonskim propisima u FBiH.

U proteklom poslovnom razdoblju procedura donošenja planova gospodarenja bila je definirana Uredbom o šumama te Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o šumama, Sl.novine FBiH broj 60/11, gdje je bio definiran rok za donošenje plana gospodarenja i načini usvajanja istoga. S obzirom da u trenutku pripreme i donošenja planova za 2013-2015 god. nema važećeg zakonskog okvira, tek je u proceduri Zakon o šumama HB županije, Uprava Društva donosi planove u skladu sa dosadašnjim iskustvom a u cilju uspješnog gospodarenja u budućem razdoblju.

1.1 Planski zadaci

Za realizaciju planskih zadataka zadužena je Uprava društva sa Upraviteljima Šumarija i Upraviteljem rasadničarske proizvodnje.

Uprava društva zadužena je i odgovorna za koordinaciju i ostvarenje trogodišnjeg plana poslovanja. Svaka pojedina služba u Društvu odgovorna je za ostvarenje ciljeva plana u okviru aktivnosti koje ista obavlja. Upravitelji šumarija su dužni redovito i neposredno surađivati sa Upravom Društva i stručnim službama Društva u cilju potpune realizacije plana. Upravitelji šumarija i služba Uređivanja šuma dužni su, sukladno odredbama ŠGO, voditi evidenciju i pratiti dinamiku i realizaciju ostvarenja planova zaštite i uzgoja šuma, te dinamiku ostvarenja planova sječa po gospodarskim jedinicama i kategorijama tipova šuma i propisanim dozvoljenim etatom sječa. Komercijalna i razvojna služba Društva dužne su pratiti tržišne trendove i cijene drvnih sortimenata te drugih sekundarnih proizvoda Društva, vršiti korekcije istih kako bi se osigurali principi efikasnosti i efektivnosti poslovanja.

Služba razvoja i proizvodnje treba iskoristiti mogućnosti velikog i bogatog šumskog područja i tražiti načine za početak ostvarivanja prihoda od sporednih šumske proizvoda (Lovni turizam, lječilišni turizam, ljekovito bilje, gljive, šumsko voće i dr.).

Promjene zakonskog okvira, prestankom važenja Zakona o šumama, Uredbe o šumama (Službene novine Federacije BiH, broj 1/94, 8/95, 58/02,13/03,2/06 i 08/06) kao i Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o šumama, Sl.novine FBIH, broj 60/11 Federacije BiH koje su definirale značajne promjene i to čl. 33. i čl.47., u vidu obveze izdvajanja naknade za korištenje državnih šuma u visini 7% od ostvarenog prihoda drveta računajući cijenu na panju i prihoda od nešumskih drvnih proizvoda i to:

- ◆ 1,0 % uplaćuje se na poseban račun budžeta Federacije
- ◆ 1,0 % uplaćuje se na poseban račun budžeta Županije
- ◆ 5,0 % uplaćuje se na namjenski račun općine na čijoj teritoriji se ostvaruje prihod

Promjene definirane Uredbom reflektirale su nizom poslovnih promjena i ekonomskih veličina a iste su bile implementirane u plan poslovanja za 2012. god.

U ovom planu, temeljem Uredbe o šumama Hercegbosanske županije („Narodne novine Hercegbosanske županije broj: 6/10) i zbog očekivanih budućih promjena (očekuje se usvajanje županijskog zakona koji predviđa 7% izdvajanje naknade za korištenje šuma), planirat ćemo izdvajanje naknade za šume u visini 7% prihoda od prodaje drvnih sortimenata na panju.

Kako bi se zadržao osnovni princip poslovanja odnosno ostvarenje efikasnosti i efektivnosti, a udjeli pojedinih troškova zauzimaju visoko mjesto u ukupnim troškovima poslovanja a troškovi sječe i izvlačenja drvnih sortimenata zauzimali su 24% udjela ukupnih troškova, uprava je usmjerila prodaju drvnih sortimenata na panju i na tvrdom putu .

Prodajom određene količine drvnih sortimenata na panju (vidljivo iz tablica sječe i prodaje drvnih sortimenata na panju kako slijedi u tablicama), smanjili su se navedeni troškovi za cca 20,00 KM/m3.

Veliki broj troškova uključen je u obvezu predviđenu ŠGO za jednostavnu i proširenu biološku reprodukciju šuma u rasponu 3% + 15% visine ukupnog prihoda prodaje drvnih sortimenata na tvrdom putu, i na njihove se veličine ne može utjecati.

Iz priloženih tablica je vidljivo ispunjenje obveze jednostavne i proširene biološke reprodukcije šuma kao i prikaz površina obuhvaćenih za pošumljavanje i ostale šumske uzgajne radove.

1.1.1 Strateški plan Uprave Društva

ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres, Društvo je koje gospodari šumama i šumskim zemljишtem, na prostoru Hercegbosanske županije. Unatoč brojnim poteškoćama i poslovnom okruženju opterećenom sve vidljivijim posljedicama ekonomske krize, poduzeće je u proteklom razdoblju poslovalo sa pozitivnim poslovnim rezultatom i ostvarilo značajnu dobit. Isto tako Društvo je 27.11.2012. uspješno završilo postupak certifikacije u skladu sa FSC principima i dobilo certifikat broj SGS-FM/COC-009669.

Zadatak managementa je i dalje uspješno poslovati, poštujući FSC principe, uz postizanje ekonomskih, ekoloških i socijalnih ciljeva. Ostvarenje navedenih strateških ciljeva je pod utjecajem kompleksnih promjena: zakonodavnih, poreznih, društvenih, političkih, a implementiranje strategije ovisi o primjeni različitih instrumenata.

Cilj plana Uprave, pod uvjetom da zadrži odlike prilagodljivosti, uzimajući u obzir neočekivane događaje i reakcije unutar i van institucionalnih interesnih strana je:

- ◆ Ostvarenje plana sa jasno izraženom vizijom, misijom, strateškim ciljevima,
- ◆ Prepoznati uzroke, trendove, prilike, svih budućih promjena i na taj način definirati prioritete izvršavanja ciljeva,
- ◆ Stvoriti vezu između strateškog plana i izvodljivosti
- ◆ Dati pregled aktivnosti koje treba poduzeti kako bismo mogli ostvariti strateški plan, uz praćenje smjernica vizije i misije poslovanja
- ◆ Definirati sve resurse za provedbu strateškog plana

1.1.2 Podloga za donošenje trogodišnjeg plana poslovanja-šumska gospodarska osnova

Izrada šumske gospodarske osnove čini temelj planiranja u Društvu. Šumska gospodarska osnova izrađuje se za vremenski period od 10 godina i čini temelj trogodišnjeg i jednogodišnjeg planiranja. Ona je ujedno i osnovni zakonski okvir gospodarenja šumama. Društvo je u razdoblju od 1999. do 2004. bilo uključeno u proces izrade ŠGO za svaku pojedinu organizacijsku jedinicu odnosno šumariju te je na taj način osiguralo ključne podatke za gospodarenje šumama i šumskim zemljишtem, a nakon isteka ŠGO za pojedina područja uslijedila je izrada novih osnova, tako da za Šumariju Tomislavgrad nova ŠGO izrađena je, uz stjecanje suglasnosti za istu, tijekom 2011 i vrijedi do 2020., za šumariju Livno 2012. izrađena je nova ŠGO, a zbog nepostojanja Zakona o šumama procedura usvajanja i davanja suglasnosti ŠGO još traje, za šumariju Glamoč je u tijeku izrada nove ŠGO (stara vrijedi do kraja 2012.), a za šumarije Kupres, Drvar i B. Grahovo osnove važe do kraja 2014. god..

Šumskogospodarska osnova uključuje podatke o:

- ◆ Opći podaci o šumskogospodarskom području (povijest područja, geografski položaj, granice područja, imovinsko-pravne prilike, privredne prilike, orografske prilike, hidrografske prilike, geološko-pedološke prilike, klimatske prilike, vegetacijske prilike, miniranost područja, ugroženost bolestima, štetočinama, i opasnosti od požara)
- ◆ Stanju šuma i šumskih zemljишta (stanje površina, stanje drvne zalihe, zapreminske prirasta i ostalih taksacijskih elemenata)
- ◆ Stanje komunikacija i otvorenost šuma
- ◆ Analizi stanja šuma i ocjena izvršenja planova gospodarenja u prethodnom uređajnom periodu.

Plan gospodarenja šumama polazi od elementarnih principa gospodarenja:

1. osigurati jednostavnu reprodukciju odnosno održati prostornu, mehaničku, fiziološku stabilnost šuma najmanje na nivou prisutnom u vrijeme uređivanja šuma.
2. osigurati sustav gospodarenja koji omogućava napredak odnosno poboljšanje postojećeg stanja uz osiguranje trajnosti gospodarenja šumskim resursima.
3. izgraditi takovu infrastrukturu koja osigurava optimalnu zaštitu šuma, efikasno i ekonomično gospodarenje
4. kontinuirano praćenje performansi poslovanja poduzeća od strane vlasnika i javnosti u cilju unapređenja konkurentnosti
5. transparentno poslovanje poduzeća i dostupnost informacija javnosti

1.1.3 Misija, vizija, ciljevi

MISIJA

Naša misija je integralno gospodarenje šumama i šumskim zemljишtem uvažavajući ekološke, ekonomske, i socijalne principe, te principe održivosti, kontinuiranog razvoja, na odgovoran način prema društvu u cjelini i zaposlenicima poduzeća te svim interesnim skupinama.

VIZIJA

Želimo biti vodeće Društvo za gospodarenje šumama, koje će znati iskoristiti prirodno bogatstvo šuma kao resurs za razvoj društvene zajednice u kojoj djeluje, i kao bogatstvo koje će razvijati i čuvati za buduće naraštaje.

CILJEVI

Iz općih ciljeva gospodarenja definiramo za Društvo strateške ciljeve koji podrazumijevaju:

- ◆ formiranje sastava i strukture vrste drveća u šume koje će trajno davati ujednačen prinos, kako po kvaliteti tako i po kvantitetu
- ◆ formiranje i održavanje šuma koje uz visoke prinose, trajno zadovoljavaju potrebe društva, tržišta u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda
- ◆ očuvanje i unaprjeđenje općekorisnih funkcija šuma i biodiverziteta (prirodna raznolikost) šuma
- ◆ primjenom suvremenih tehnoloških rješenja i ulaganjem u razvoj osigurati što bolje finansijske efekte gospodarenja šumama
- ◆ uvođenje integralnog informacijskog sustava prijenosa i praćenja svih poslovnih procesa u Društvu
- ◆ razvoj sustava kontoliga i sustava praćenja svih rizika u Društvu
- ◆ uz to biti najbolji zaštitnici šume i šumskog zemljишta
- ◆ održavanje certifikata na nivou svih organizacijskih jedinica te usklađenost poslovanja sa FSC standardima s ciljem održivog gospodarenja šumama i šumskim zemljишtem
- ◆ sve aktivnosti trebaju biti usklađene sa zakonskim okvirom uz uvažavanje principa transparentnog poslovanja
- ◆ izgradnja partnerskog odnosa sa svim interesnim skupinama od vlasnika, nadležnih ministarstava, zaposlenika do kupaca, dobavljača, lokalnih zajednica i šire društvene zajednice kako bismo mogli biti pokretač njihova razvoja
- ◆ upravljati promjenama s ciljem održivog razvoja

1.1.4 Ciljevi iskorištavanja šuma i šumskog zemljišta

Iskorištavanje šuma i šumskog zemljišta uvjetovano je raspolaganjem potencijala za obavljanje aktivnosti iskorištavanja. Društvo ne raspolaže sredstvima rada niti ljudskim potencijalima za obavljanje aktivnosti iskorištavanja šuma nego koristi usluge drugih (outsourcing-a) specijaliziranih organizacija za takove djelatnosti.

Društvo organizira pripremu i nadzor obavljanja svih aktivnosti iskorištavanja šuma i šumskog zemljišta.

Tehnologija iskorištavanja mora zadovoljiti slijedeće ciljeve:

- ◆ ne smije ugroziti stabilnost sastojine
- ◆ omogućiti optimalno korištenje suvremenih sredstava rada, uz minimalne štete po sastojinu i zemljište
- ◆ treba biti ekonomski prihvatljiva

1.1.5 Ciljevi iskorištavanja sekundarnih šumskih proizvoda

Iskorištavanje sekundarnih šumskih proizvoda značajno je zbog postojanja određenog potencijala i budućih koristi za Društvo, no napominjemo da prije toga treba osigurati uvjete nužne za aktivnosti iskorištavanja sekundarnih šumskih proizvoda.

Sekundarni šumski proizvodi predstavljaju značajan prirodni resurs (bilje, ljekovito bilje, gljive, puževi, šumski plodovi, aromatsko bilje, lovstvo, pčelarstvo, idr.), za njihov uzgoj, sakupljanje, i promet Federalno ministarstvo donosi mjere i akte za takove aktivnosti.

Društvo može uzgajati i koristiti sekundarne šumske proizvode ili može takove aktivnosti ustupiti drugim pravnim i fizičkim licima uz obvezu definiranja uvjeta, mjesta, načina sakupljanja istih.

Osnovni uvjeti za uspješno iskorištavanje sekundarnih šumskih proizvoda su:

- ◆ dovoljne količine kvalitetnih i dostupnih proizvoda
- ◆ subjekt gospodarenja mora osigurati stručne-specijalizirane ljudske potencijale
- ◆ subjekt gospodarenja mora raspolagati odgovarajućom opremom za sakupljanje, sušenje, skladištenje
- ◆ mora postojati siguran plasman proizvoda na tržište
- ◆ pored navedenog, Društvo je dužno osigurati zaštitu od nekontroliranog iskorištavanja kako bi spriječilo ugrožavanje pojedinih vrsta sortimenata.

Naveli smo niz strateških mogućnosti ovisno o ciljevima koje uprava želi postići. Potrebno je kvalitetno ocijeniti koja od navedenih strategija donosi najviše koristi za društvo koje uprava mora prepoznati i u budućem poslovnom razdoblju uspješno provesti.

1.1.6 Analiza postojećeg stanja

Poslovanje nije jednokratan proces nego ga čini niz međusobno povezanih i kontinuiranih procesa tako da budućnost ne možemo prognozirati bez sagledavanja rezultata iz prošlih poslovnih razdoblja. Analiza standardnih finansijskih izvješća omogućiti će nam uvid u trend finansijskih pokazatelja koji nam daju jasnu ekonomsko-finansijsku sliku uspješnosti poslovanja Društva. Pojedinačni prikaz pokazatelja nalazi se u finansijskim izvješćima iz proteklog poslovnog razdoblja. Temeljem tih pokazatelja dajemo prikaz trenutnog položaja Društva i strategije za najbolje djelovanje u određenom trenutku. Uprava Društva će procijeniti najbolje rješenje za ekonomično i efikasno poslovanje.

Dijagnoza snage/slabosti poduzeća, mogućnosti u jačanju snage i razgradnje slabosti

SWOT (Strengths,Starken) i slabosti (Weaknesses, Schwachen) i eksterne prilike (Opportunities,Chancen) i prijetnje (Threats, Bedrohungen und Risiken)

Unutarnji faktori Vanjski faktori	Snage(s) <ul style="list-style-type: none"> -proizvodne mogućnosti -distribucijski kanali -finansijski položaj -organizacijska struktura -outsourcing, dobra poslovna suradnja sa kooperantima (izvođačima radova) - pozitivna uloga procesa certifikacije: jača konkurentnost i mogućnost prodaje drvnih sortimenata na širem području 	Slabosti(W) <ul style="list-style-type: none"> -visok udio nekontroliranih troškova -nedostatno formiranje projektnih timova, -nedostatak stručnih ljudi u projektiranju -nedostatak u procedurama pojedinih poslovnih aktivnosti -nedostatak u razvojnim potencijalima -nedostatna ulaganja u I & R
Prilike(O) <ul style="list-style-type: none"> -visoka potražnja za visoko kvalitetnim proizvodima/sirovinom -ekonomski razvitak pilana koje koriste sirovinu -pojačana ekološka svijest stanovništva -trend planinarenja i eko-turizma -razvoj potražnje za sekundarnim šumskim proizvodima 	SO: Maxi-Maxi strategija <ul style="list-style-type: none"> Iskoristiti prilike uz potencijalno najuspješniju strategiju -koristiti benchmarking (Best practice rješenja) -graditi nove potencijale za turizam -naći partnera za nove proizvode -ulagati u obrazovanje i razvoj -poticati na ekološku svijest i turizam -integracija strategijskog planiranja i godišnjeg proračuna -informatizacija svih poslovnih procesa 	WO: Mini-maxi strategija <ul style="list-style-type: none"> -snižavati troškove jačati prodaju onih sortimenata koji se slabije prodaju -Reengineering -povezivanje ciljeva i mjera
Prijetnje(T) <ul style="list-style-type: none"> -visok utjecaj vlade -političko okruženje i zakonske regulative -zakonom ograničen mogući sječivi etat kao izvor novih finansijskih sredstava koja se mogu iskoristiti u razvoju -neusklađenost uvjeta poslovanja sa visokim zahtjevima ekološki prilagođene proizvodnje, -opći ekonomski uvjeti, nestabilna političko-ekonomska situacija -slabi poticaji od državnih tijela, nepostojanje strateških smjernica za razvoj šumarstva 	ST: Maxi-mini strategija <ul style="list-style-type: none"> -pregоворi i dogovori sa vladom -izdvajati i utjecati na razvoj prateće infrastrukture -izdvajati sredstva za pošumljavanje, zaštitne aktivnosti u šumi -izdvajati sredstva za iskorištavanje sekundarnih šumskih proizvoda -izdvajati sredstva za razvoj projektnih timova 	WT: Mini-mini strategija <ul style="list-style-type: none"> -reducirati radikalno troškove -težiti outsourcingu aktivnosti koje opterećuju troškovima

Analiza internih činitelja

1. **Prirodni resursi:** bogatstvo šuma sa visokim postotkom šumaovitosti 61%,¹ povoljna vlasnička struktura (veća mogućnost provedbe jedinstvene šumarske politike), značajna drvna zaliha kao izvor prihoda koji su temelj za investicije, koristi za bioenergiju, bogatstvo biljnog i životinjskog diverziteta, naglasak na povećanju otvorenosti šuma, certificiranja drvnih sortimenata, njega kultura, smanjenje negativnog utjecaja nepovoljne kvalitativne strukture osobito lišćara
2. **Management (vizija, misija, ciljevi):** strateško planiranje ograničeno, tradicionalno usmjereni na realizaciju desetogodišnje šumsko gospodarske osnove, specifičnost gospodarenja šumama projicira specifične ekonomske, sociološke i ekološke ciljeve.
3. **Marketing:** nerazvijen marketing i poznавање tržišnih trendova, nedovoljno razvijena komunikacija sa javnošću
4. **Ljudski potencijali:** utjecaj političkih struktura na zapošljavanje, prekomjerna radna snaga, nedovoljna educiranost i stručnost, izdvajati sredstva za edukaciju, razvoj i istraživanje
5. **Infrastruktura:** nedovoljna otvorenost šuma, ulagati u izgradnju šumskih prometnica, visok udio miniranih šumskih područja (oko 14%) uz nemogućnost provođenja osnovnih aktivnosti gospodarenja šumom i šumskim zemljištem u tom području, visok udio zastarjele tehnologije kod izvođača radova što se negativno reflektira na poslovanje ŠGD, nedovoljna iskorištenost nedrvnih proizvoda,

Analiza eksternih činitelja

1. Analiza grane

Poduzeće se za vrijeme ratnih zbivanja i neposredno iza njih susrelo sa problemom opstanka odnosno zauzimanja položaja u okruženju i trebalo mu je mnogo resursa nužnih za opstanak.

Uz brojne političko-gospodarske zahtjeve u socijalnom i tržišnom okruženju poduzeće je prepoznalo svoje potencijale.

Na prostoru HB Županije djeluje samo jedno poduzeće tako da je ostvaren velik tržišni udio. Ostvarena je obostrana komunikacija s kupcima i sa dobavljačima.

Dobar strategijski i ekonomski položaj poduzeća u grani a i u široj okolini izgledi su za dugotrajnu rentabilnost rezultata

1.1. Konkurenca

Šumarski sektor u Federaciji BiH posjeduje zajednička obilježja kao i u bliskom okruženju:

- Bogatstvo biološkim diverzitetom
- Neefikasna državna poduzeća šumarstva koja gospodare šumama (nepostojanje strateškog planiranja, visoki troškovi zbog velikog broja uposlenih i neefikasnih poslovnih procesa, tehničko-tehnološka zastarjelost opreme, nedostatan marketing)
- Nedovoljna suradnja sa drvo-prerađivačkom industrijom (nerazvijena i nekonkurentna drvo-prerađivačka industrija)
- Relativno loša otvorenost šumskih prometnica
- Loša slika u javnosti zbog loših i nerazvijenih odnosa sa javnošću

¹ Dautbašić M., grupa autora: Planiranje, ekonomika i marketing šumarskog poslovanja“, Sarajevo, 2011., str.

1.2. Kupci

Nedostatna suradnja kupaca drvoprerađivača i ŠGD predstavlja slabosti koje treba korigirati uz :

- *povećanje nivoa certificiranih područja a time povećati konkurentnost u plasmanu proizvoda*
- *povećati relativni tržišni udjel*
- *ulagati u proizvodnost i inovativnost*
- *opskrbljenost i sigurnost nabave*
- *snaga zarade, cijene faktora i oblikovanje troškova*
- *cash flow , solventnost i kreditna sposobnost*
- *snaga investiranja , finansijska struktura*
- *poticanje partnerskog odnosa sa drvoprerađivačima kako bi se potaknuo razvoj drvne industrije s ciljem izvoza finalnih proizvoda*

1.3. Interesne skupine

Interesna grupa (stakeholder), je svaka socijalna grupa, pojedinac ili institucija koja ima udjela u sektoru šumarstva. Interesne grupe uključuju i šumarsku administraciju, vlasnike šuma, korisnike šuma, lokalne zajednice, privatni sektor, civilnu vlast, vladine agencije van sektora šumarstva koje imaju interesa u šumarstvu i razvojne partnere šumarskog sektora. Taj se interes može očitovati u smislu ekonomski dobrobiti, očuvanja ekoloških funkcija (zaštita prirode i okoliša, biološka raznolikost i dr.) te socijalnih funkcija (rekreativne, zdravstvene, tradicionalne, kulturne itd.). Interesne grupe mogu direktno ili indirektno utjecati na aktivnosti gospodarenja šumama i šumskim zemljištem.

Potrebno je izgraditi mehanizme za kvalitetnu suradnju i komunikaciju sa ključnim interesnim skupinama: prezentacije, web stranice, javne rasprave, redovni godišnji sastanci sa interesnim skupinama, tematski susreti s otvorenom mogućnosti rasprave na temu predloženu od strane pojedine interesne skupine, prisutnost u medijima (lokalni listovi, radio itd.), redovno i promptno reagiranje na upite, otvoreni telefon, redovni periodični sastanci i skupovi. Izgradnja partnerskih odnosa sa interesnim skupinama pozitivno će utjecati na razvoj nedrvnog sektora odnosno nedrvnih proizvoda i koristi od šume: razvoj turizma, lovnog turizma, branje gljiva, šumskih plodova, ljekovitog bilja, meda i dr.

Procedura konsultacija sa interesnim skupinama detaljno je definirana dokumentom ŠGD „Procedura 03“, Konzultacija sa interesnim grupama, br.: 01/1-158-3/11, od 09.02.2011. Rješavanje konflikata definirano je dokumentom: „Rješavanje konflikata, Procedura 04“, broj: 01/1-158-4/11 od 09.02.2011.

Jedan od segmenata unaprijeđenja je povećanje površina koje će biti proglašene zaštićenim područjima koja danas u BiH čine samo 2% u odnosu na ukupnu površinu koja obuhvaća šume i šumsko zemljište što je značajno ispod zastupljenosti zaštićenih područja u zemljama u okruženju.

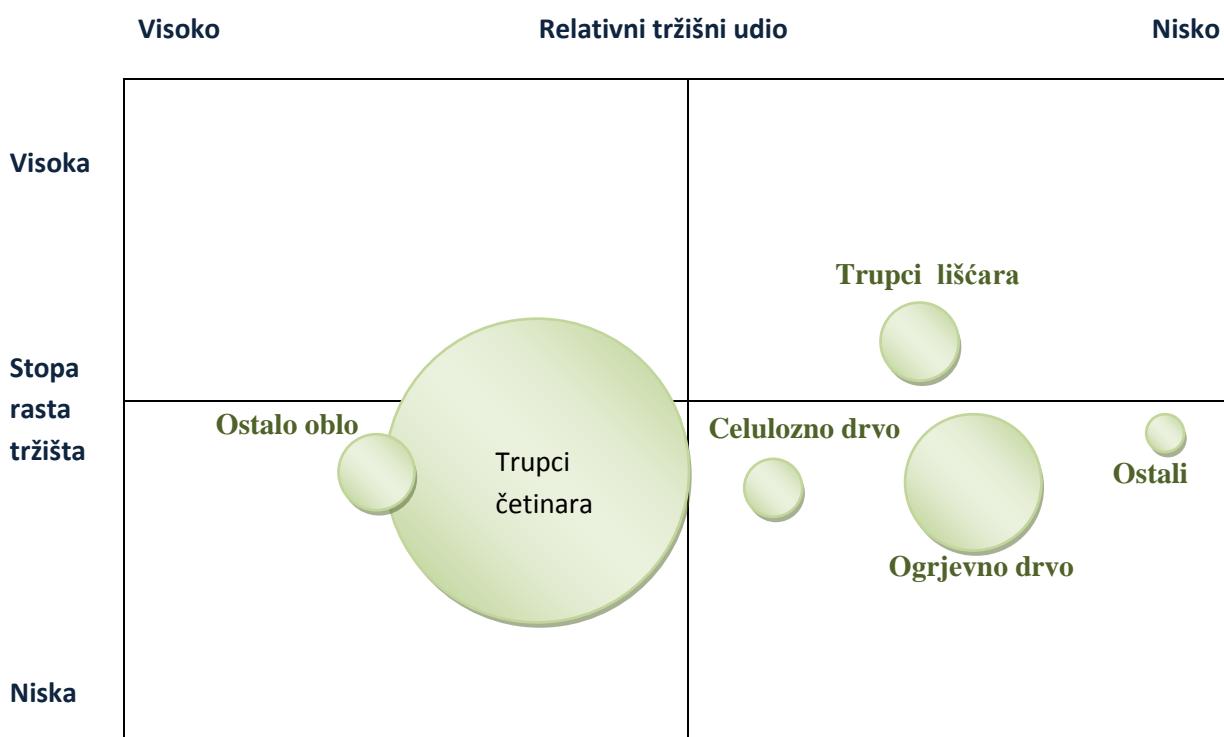
Zaštićene šume povećavaju opće-korisnu funkciju šume, ima pozitivan efekt sa stajališta zadovoljavanja socioloških potreba stanovništva treba težiti većem udjelu zaštićenih područja.

2. Šira okolina

- *nestabilna političko, pravna i opća gospodarska kretanja*
- *usporen tehničko-tehnološki razvoj, i ekonomski rast*
- *neusklađenost gospodarskih uvjeta sa visokim zahtjevom i porastom ekološke svijesti*
- *prisutne prijetnje supstitucije*
- *izgledi za inflacijom*
- *promjenjivi zahtjevi tržišta u odnosu na šumske resurse*

Pregled koji nam omogućavava BCG matrica daje nam trenutnu sliku Društva u odnosu na tržište FBIH.

BCG MATRICA- položaj ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. na tržištu Federacije BiH

Svaki dio na matrici predstavlja veličinu posla, a pozicija na matrici govori o potencijalnom uspjehu posla. Dijele se na temelju tri parametra: relativni tržišni udio – poslovna snaga i konkurentska sposobnost, tržišni rast – privlačnost neke djelatnosti i tržišta te veličina ostvarene prodaje. Ponovno naglašavamo specifičnost koja proizlazi iz gospodarenja šumama i šumskim zemljишtem i ograničenog nivoa proizvodnje drvnih sortimenata i njegove kvalitativne strukture.

Tablica 1: pregled ostvarene i planirane sječe za poduzeća koja gospodare na prostoru BiH

Vrste drveta	Dozvoljeni etat	Plan 2011. godine	Izvršeno 2011. godine	Plan 2012. godine
		m ³	m ³	m ³
Četinjače	1.292.866	1.118.791	1.112.226	1.118.116
Listače	1.639.503	1.160.249	1.179.626	1.191.383
Ukupno	2.932.369	2.279.040	2.291.852	2.309.499

Tablica 2: Ostvarena proizvodnja šumskih drvnih sortimenata u BIH, netto m³

Vrste sortimenata	Plan u 2011. godini	Ostvareno u 2011.god.	Procentualni udio	Plan u 2012.god
	m ³	m ³	m ³	m ³
Četinjače				
Trupci F/III	670.188	631.954	67,58	655.361
Ostala oblovina	67.507	56.909	6,09	70.331
Celulozno drvo	178.241	245.080	26,21	176.353
Ogrijevno drvo	5.192	1.217	0,13	5.907
Ukupno	921.128	935.160	100	907.952
Listače				
Trupci F/III	288.152	269.708	28,18	287.747
Ostala oblovina	2.069	96.164	10,05	74.284
Celulozno drvo	9.662	360	0,04	1.719
Ogrijevno drvo	691.743	590.703	61,73	626.553
Ukupno	991.626	956.935	100,00	990.303
SVEUKUPNO	1.912.754	1.892.095		1.898.255

ANALIZA IZVRŠENJA TROGODIŠNJEGL PLANU POSLOVANJA

Analiza izvršenja trogodišnjeg plana poslovanja sadrži analizu i ocjenu izvršenja planova kako slijedi:

- ◆ izvršenje plana sječe i proizvodnje drvnih sortimenata za razdoblje od tri godine, odnosno za svaku poslovnu godinu pojedinačno, tablica.1
- ◆ izvršenje plana šumsko-uzgojnih radova za svaku poslovnu godinu pojedinačno, tablica 2.
- ◆ izvršenje plana izgradnje infrastrukture, tablica. 3.

Tablica 1: izvršenje plana sječe u neto masi (m³) po godinama i indeksi

Šumarije	2010	2011	2012 procjena	Plan 2013	Indeks 2013/2010	Indeks 2013/2011	Indeks 2013/2012
Drvar	96.798,75	91.665,58	97.400,00	90.012,00	92,98	98,19	92,41
Glamoč	131.609,92	148.212,19	137.000,00	149.851,00	113,85	101,10	109,38
Grahovo	94.803,65	93.216,98	87.000,00	79.743,00	84,11	85,54	91,65
Kupres	38.511,71	41.773,35	41.800,00	38.088,00	98,89	91,17	91,11
Livno	19.083,74	29.209,47	17.440,00	16.766,00	87,85	57,39	96,12
Tomislavgrad	16.913,48	19.046,73	20.000,00	23.344,00	138,02	122,56	116,72
Ukupno:	397.721,25	423.124,30	400.647,00	397.804,00	100,00	94,01	99,29

Kako se vidi iz tablica da pojedine šumarije po godinama odstupaju iz razloga što je se u tim šumarijama po pojedinim godinama vršila sječa u sumnjivim površinama. Tako, najveća odstupanja su u šumariji Tomislavgrad, 2010 ,2011 godine , planirane su prorede u borovim kulturama koje se nisu realizirale i iz tog razloga u šumariji Tomislav je ostvaren manji sječivi etat u prethodnom razdoblju.

Tablica 2: izvršenje plana - šumske uzgojne radove po ha i omjer plana za 2013 god.

Šumske uzgojne radove		2010	2011	2012	Plan 2013	2013/2010	2013/2011	2013/2012
		ha	ha	ha	ha	index	index	index
Njega kultura	Popunj.a.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	proreda	72,43	113,85	74,00	105,00	114,96	92,22	141,89
	čišćenje	55,20	137,00	70,00	60,53	91,19	44,18	86,47
Njega šuma	San.požar.	169,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	San. Sječi	0,00	0,00	28,25	0,00	0,00	0,00	0,04
Pošumlja.	jednostav	3,00	21,54	34,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Proš.repro	231,05	216,00	202,00	196,90	85,22	91,15	97,47
Ostali šumski.rad.	podsjav	0,00	0,00	15,00	16,20	0,00	0,00	108,00
	Prore. IŠ	207,00	317,37	306,00	823,2	397,68	259,38	269,90
	Kon.rek š.	0,00	0,00	0,00	6,40	0,00	0,00	0,00
		737,68	805,76	728,25	1.208,23	163,78	149,94	165,90

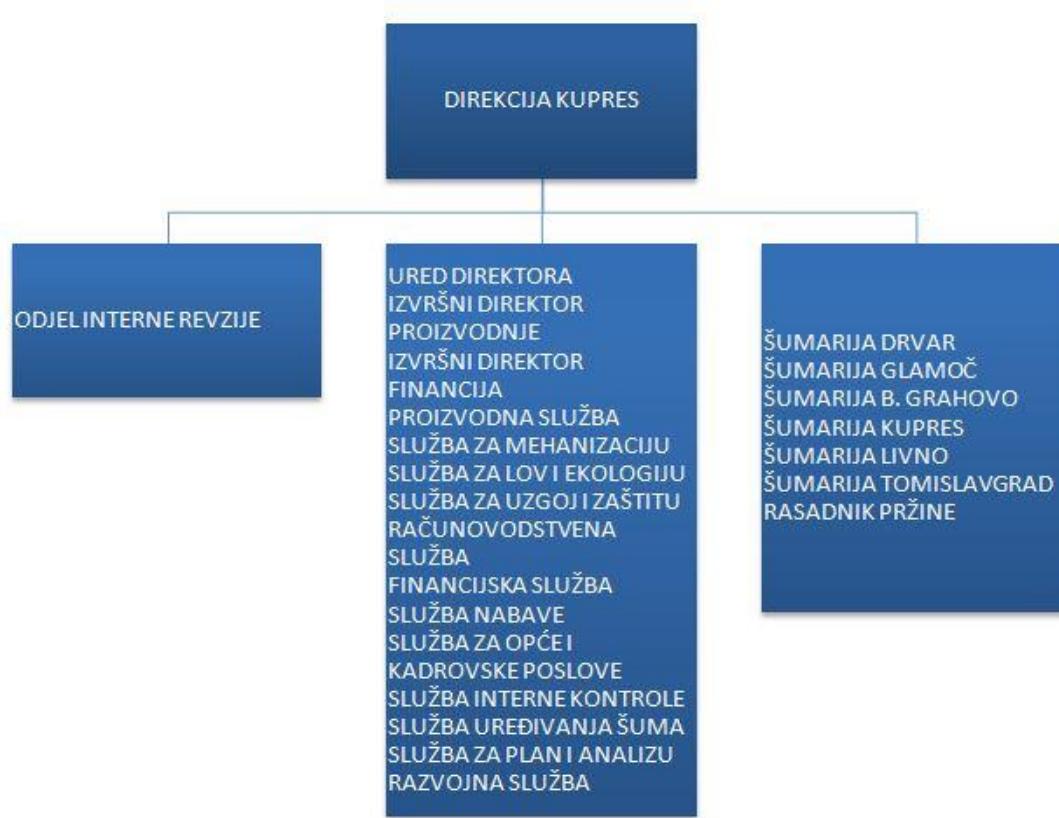
Šumske uzgojne radove definirani su za svaku organizacijsku jedinicu šumsko gospodarskom osnovom. Svaka šumarija procjenjuje količinu i vrstu šumskouzgojnih radova za svaku godinu gospodarenja pojedinačno.

Tablica 3: izvršenje plana infrastrukture

Građevinski radovi	2010	2011	2012	2013	2013/2010	2013/2011	2013/2012
	km	km	km	km	omjer	omjer	omjer
Izg.puta	11,05	9,99	6,00	14,98	135,56	149,94	249,66
Rekons.puta	13,20	14,40	2,5	4,70	35,60	32,63	188,00
Izgr.šum.vlake	44,46	54,41	42,05	62,33	140,19	114,55	148,22
Privođ.vlak.put	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Izg.prtupož put	3,00	0,00	0,50	10,00	333,33	0,00	2000,00
	71,71	78,80	51,55	92,01	128,30	116,76	178,48

Organizacijska struktura

Specifičnost proizvodnje rezultirala je teritorijalno-organizacijskom strukturom organizacijskih jedinica i to: direkcija i organizacijske jedinice (šumarije 6, šumarski rasadnik „Pržine“).

Šumarijama rukovode Upravitelji, a svaka šumarija podijeljena je u terenske cjeline (revire) kojima upravljaju i za koje su odgovorni Revirnici (u primjeni je tzv. Revirni sustav).

Sve šumarije gospodare na područjima šuma i šumske zemljišta u administrativnim granicama općine Gospodarenje šumama vrši se na temelju smjernica propisanih Šumsko gospodarskim osnovama (ŠGO), i važećim zakonskim propisima u FBiH.

2. Šumski fond

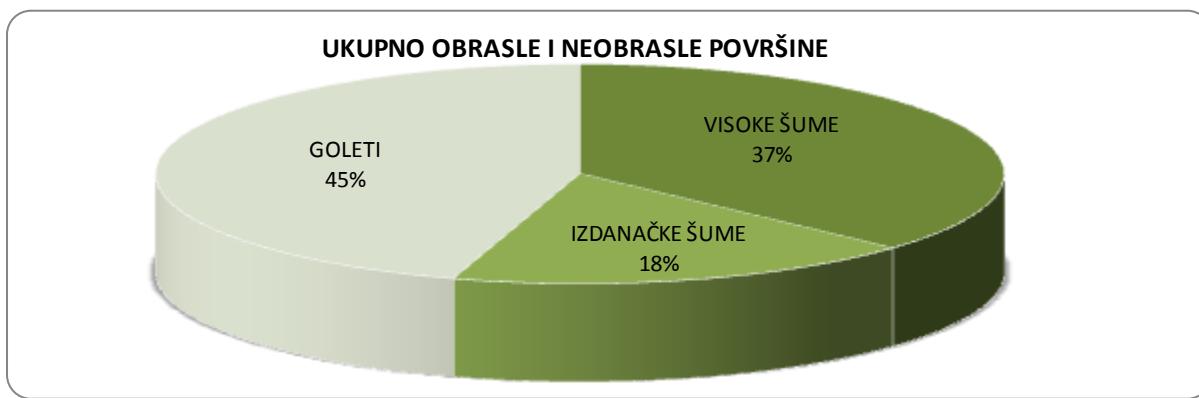
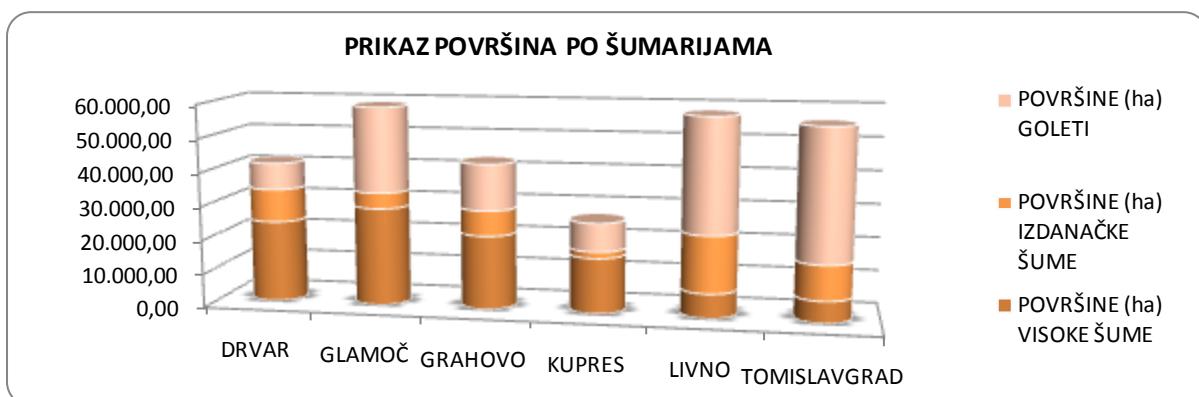
Temeljem baze podataka šumsko gospodarskih područja, koji su sadržani u uređenim elaboratima važećih Šumsko gospodarskih osnova i šumsko sastojinskih karata, s tolerantnom točnošću sumirani su i prikazani podaci šumskog fonda za Državne šume kojima gospodari ŠGD „Hercegbosanske šume“.

U prikazu podataka o šumskom fondu obuhvaćeni su i tabelarno prikazani podaci: površina šuma i šumskih zemljišta po kategorijama šuma, zalihe drvnih masa po kategorijama šuma krupnog drva, godišnji volumni prirast sveukupne drvne mase po kategorijama šuma krupnog drva i godišnji sječivi etat po kategorijama šuma krupnog drva. U ovim tablicama nisu prikazane zalihe i sječivi etat miniranih površina čija se količina procjenjuju na mogući godišnji sječivi etat cca. **80.000,00 m³** krupnog drva.

ŠUMARIJA	ŠUMSKI FOND				
	DRVNA ZALIHA	GODIŠNJI ZAPREMINSKI PRIRAST	SJEČIVI ETAT Krupno		
		UKUPNI	GODIŠNJI		
	1	2	3	4	5
DRVVAR	ČETINARI	4.077.935,00	102.836,00	927.520,00	92.752,00
	LIŠĆARI	3.395.540,00	58.616,00	443.510,00	44.351,00
	UKUPNO	7.473.475	161.452,00	1.371.030,00	137.103,00
GLAMOČ	ČETINARI	7.678.841,00	190.749,00	1.316.709,00	131.671,00
	LIŠĆARI	2.363.600,00	66.418,00	440.831,00	44.083,00
	UKUPNO	10.042.441,00	257.167,00	1.757.540,00	175.754,00
GRAHOVO	ČETINARI	2.490.103,00	61.436,00	418.506,00	41.851,00
	LIŠĆARI	5.470.598,00	110.029,00	611.417,00	61.142,00
	UKUPNO	7.960.701,00	171.465,00	1.029.923,00	102.993,00
KUPRES	ČETINARI	2.038.865,00	47.199,00	374.237,00	37.424,00
	LIŠĆARI	578.634,00	12.691,00	120.256,00	12.026,00
	UKUPNO	2.617.499,00	59.890,00	494.493,00	49.450,00
LIVNO	ČETINARI	1.155.295,00	28.710,00	106.000,00	10.600,00
	LIŠĆARI	2.553.330,00	80.416,00	202.500,00	20.250,00
	UKUPNO	3.708.625,00	109.126,00	308.500,00	30.850,00
TOMISLAVGRAD	ČETINARI	1.023.955,00	24.908,00	200.500,00	20.050,00
	LIŠĆARI	577.966,00	28.344,00	72.000,00	7.200,00
	UKUPNO	1.601.921,00	53.252,00	272.500,00	27.250,00
UKUPNO VISOKE ŠUME + IZDANAČKE ŠUME	ČETINARI	18.464.994,00	455.838,00	3.343.472,00	334.348,00
	LIŠĆARI	14.939.668,00	356.514,00	1.890.514,00	189.052,00
	UKUPNO	33.404.662,00	812.352,00	5.233.986,00	523.400,00

2.1. Iskaz površina

ŠUMARIJA	POVRŠINE (ha)			
	VISOKE ŠUME	IZDANAČKE ŠUME	GOLETI	UKUPNO
1	2	3	4	5
DRVAR	24.018,00	9.750,94	7.857,40	41.626,34
GLAMOČ	28.944,79	4.648,24	25.297,69	58.890,72
GRAHOVO	21.763,90	7.469,80	13.692,90	42.926,60
KUPRES	16.326,30	1.926,20	8.354,80	26.607,30
LIVNO	7.153,59	16.876,42	34.004,08	58.034,09
TOMISLAVGRAD	6.373,82	10.341,36	39.115,59	55.830,77
UKUPNO:	104.580,40	51.012,96	128.322,46	283.915,82

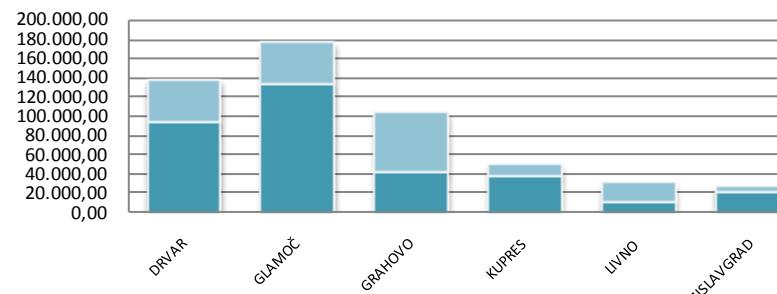

2.2. Godišnji mogući sječivi etat po šumskogospodarskoj osnovi

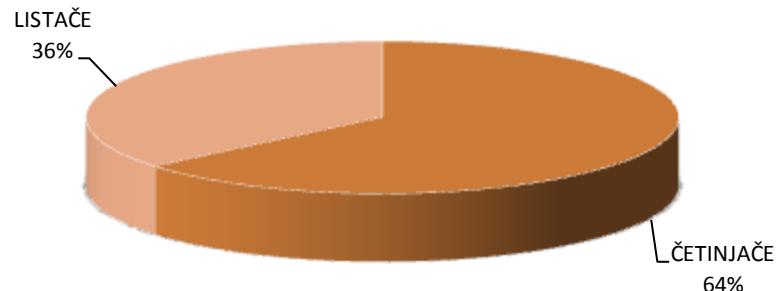
Krupno drvo

ŠUMARIJA	GODIŠNJI SJEČIVI ETAT					
	ČETINJAČE	LISTAČE			UKUPNO (2+5)	UKPNO MOGUĆI SJEČIVI ETAT OD 2013 - 2015 GOD.
	Visoke šume	Visoke šume	Izdanačke šume	Ukupno (3+4):		
1	2	3	4	5	6	7
DRVAR	92.752,00	43.182,00	1.169,00	44.351,00	137.103,00	411.309,00
GLAMOČ	131.671,00	44.083,00	0,00	44.083,00	175.754,00	527.262,00
GRAHOVO	41.851,00	60.902,00	240,00	61.142,00	102.993,00	308.979,00
KUPRES	37.424,00	8.656,00	3.370,00	12.026,00	49.450,00	148.350,00
LIVNO	10.600,00	11.450,00	8.800,00	20.250,00	30.850,00	92.550,00
TOMISLAVGRAD	20.050,00	3.250,00	3.950,00	7.200,00	27.250,00	81.750,00
UKUPNO:	334.348,00	171.523,00	17.529,00	189.052,00	523.400,00	1.570.200,00

SJEČIVI ETAT PO ŠUMARIJAMA

UKUPNO SJEČIVI ETAT

PLAN GOSPODARENJA ŠUMAMA
2013 - 2015

3. Plan gospodarenja šumama

Planom gospodarenja šuma obuhvaćene su slijedeće gospodarske aktivnosti:

- 3.1. Plan integralne zaštite šuma
- 3.2. Plan biološke reprodukcije šuma
- 3.3. Plan sječa
- 3.4. Plan prodaje
- 3.5. Plan deminiranja i održavanja šumskih putova.

3.1. Plan integralne zaštite šuma

Planom zaštite šuma predviđene su integralne mjere zaštite šuma koje će doprinijeti očuvanju šumskog fonda i zaštite cjelokupnog ekosustava. Zaštita šuma od štetnih antropogenih utjecaja, te štetnih utjecaja stoke i divljači. Ljudska populacija je jedan od najredovitijih i najčešćih negativnih uzročnika šteta na šumama. Posrednim ili neposrednim utjecajima, svjesno ili nesvjesno, čovjek je najčešći uzročnik nezakonitih ili nestručnih sječa šuma, uzročnik šumskih požara, krčenja šuma, devastacije šumskih zemljišta, kao i niza drugih štetnih utjecaja.

Nedopušteno pašarenje i preveliki fond šumske divljači mogu nanijeti velike štete na kori drveća, šumskim nasadima, sjemenskim sastojinama, kao i na prirodnom pomlatku. U svrhu sprječavanja ovih vrsta šteta planiraju se poduzeti redovite i sve zakonom propisane mjere zaštite šuma. Posebno se planira pojačati redoviti i svakodnevni nadzor patroliranjem i kontrolom ljudstva i prometa kroz šumu. U planu je izgradnja i instaliranje dodatnih kontroliranih rampi na šumskim prometnicama, na kojima bi se odvijala redovita kontrola prometa vozila i ljudstva.

Pored redovitih poslova na čuvanju šuma, na razini poduzeća planira se pojačati koordinacija interne kontrole sa svim organizacijskim jedinicama, te nadzor i uspostava neposredne suradnje sa lokalnim policijskim postajama i vatrogasnim društvima.

Zaštita šuma od štetnog djelovanja gljiva, insekta i parazitskih nametnika

Na gospodarskom području našeg Društva u najkvalitetnijim visokim ekonomskim šumama jele i smreke, u ŠGP «Glamočko», «Drvarska», i «Grahovsko», pa i na području drugih Šumarija, evidentirane su značajne štete i masovno sušenje stabala jele uzrokovanе od ektoparazitske imele (*Viscum album*). U cilju sprečavanja širenja šteta od parazitske Imele uspostavljena je suradnja sa Šumarskim fakultetom iz Sarajeva.

Sve preporučene mjere zaštite su izvršene, a suradnja i provedba preporučenih preventivnih mjer zaštite planira se nastaviti i u budućem planskom razdoblju.

U cilju zaštite od štetnih insekta najopasniji i najčešći uzročnici su vrste iz Familije Scolytidae (potkornjaci) koji napadaju jelu i smreku: *Pytogenes chalcographus* – šestozubi smrekov potkornjak, *Ips typographus* – smrekov pisar ili smrekov osmozubi potkornjak, *Cryphalus piceae* – mali jelov potkornjak i *Pityokteines curvidens* – jelov krivozubi potkornjak. Potkornjaci se ubušuju u stabla kroz koru debla, te na taj način bušenjem u kori i kambijalnoj zoni, uzrokuju prekid provodnog sustava stabla, čija je posljedica fiziološko odumiranje stabla.

U cilju zaštite tih štetnika na području cijelog našeg gospodarskog područja primjenjen je projekt «Zaštita šuma od potkornjaka», koji je rezultat dobre volje i pomoći Češke Republike. Projekt je bio u primjeni od 2005. god. a isti je obuhvatio provedbu preventivnih mjera zaštite šuma od potkornjaka primjenom klopki za hvatanje potkornjaka u koje se stavljujaju seksualni atraktanati – Feremoni (Chalcophera i Tipophera), koji se koriste kao mamac i klopka za potkornjake. Ove mjere zaštite redovito se provodi, a rezultati zaštite su dobri i evidentiraju na cijelom ŠGP naše Županije.

Zaštita šuma od požara

Prema stručnom uputama za procjenu ugroženosti šuma od požara(1989), šume su svrstane u pet osnovnih zona ugroženosti. S obzirom da su šume kojima gospodari naše Društvo rasprostranjene od sub- mediteranskog klimatskog područja, pa sve do visoko-planinskih područja, ugroženost šuma od požara je različita, a time i mjere koje se planiraju poduzeti u cilju preventivne zaštite šuma od nastanka šumskih požara. Najugroženije su šume koje se nalaze pod izravnim utjecajem sub-mediteranske klime i minirana šumska područja.

Stupanj ugroženosti pojave šumskih požara se povećava u proljeće, prije i u tijeku pojave vegetacije i posebno u ljetnom periodu za vrijeme ljetnih žega i dugotrajnih suša.

Za suzbijanje šumskih požara planiraju se poduzeti razni, kombinirani oblici preventivnih mjera zaštite kao što su:

- izbjegavanje sadnje četinara u zonama ugroženosti visokog rizika
- forsiranje sadnje mješovitih šuma umjesto čistih monokultura
- održavanje šumskog reda
- proreda šumskih kultura i čišćenje prizemnih grana
- preoravanje tla na rubnim granicama šumskih sastojina uz naselja
- izgradnja i obnavljanje protupožarnih vlaka
- uspostavljanje protupožarnih punktova sa vodom i opremom za gašenje
- istaknuti upozorenja o opasnosti od šumskih požara i zabrani loženja vatre
- istaknuti informativne plakate sa brojevima kontaktnih telefona lokalnih šumarija i vatrogasnih udrug
- organizirati promatračko – dojavne službe
- formirati, opremiti i obučiti interventnu grupu šumskih radnika za gašenje šumskih požara

Zbog praktičnih razloga, a sukladno Pravilniku o zaštiti šuma, svaka će šumarija redovito svake godine, praviti godišnji plan i program zaštite šuma od požara za svoje Šumsko gospodarsko područje i u tu svrhu bit će opremljena adekvatnom opremom za gašenje požara. Ovakav način planiranja je predviđen Federalnim pravilnikom, a i zbog toga što je za svaku Šumariju u Šumskogospodarskim osnovama izvršena kategorizacija šuma po zonama ugroženosti od šumskih požara i date su smjernice za poduzimanje preventivnih mjera zaštite.

Tablica 1: sredstva i plan opreme za zaštitu od požara

Red. broj	Šumarija	Znakovi protupožarni ostali	Bure za vodu i pjesak	Cisterna za vodu	Radio voz fiksna i pokretna	Alat za rad (lopata, kramp sječira)	Brentača	Kanistar 20l	Metharnice	Dalekozor
1	B.Grahovo	15	2	-	-	5	20	5	20	7
2	Drvar	20	1	-	-	12	30	0	10	6
3	Glamoč	50	5	1	-	20	50	5	20	10
4	Livno	50	-	-	-	15	10	5	0	10
5	Tomislavgrad	10	5	-	-	10	10	5	5	3
6	Kupres	10	2	-	-	10	30	-	-	6
7	Direkcija									

Tablica 2: čišćenje sastojina, izrada i održavanje prosjeka

Red. br.	Šumarija	Čišćenje sastojina ha	Izrada prosjeka km.	PP promatraju dana	Izrada motričica kom.	Održavanje prosjeka km	Održavanje prosjeka s elementima šumske ceste
1.	B. Grahovo	246	-	480	-	5	-
2.	Drvar	-	-	480	-	-	-
3.	Glamoč	75	-	480	-	5	-
4.	Livno	132	-	480	-	-	-
5.	Tomislavgrad	-	-	480	-	5	26
6.	Kupres	-	-	480	-	5	15

Mjere zaštite na radu

Sve mjere zaštite na radu provesti u skladu sa Pravilnikom o zaštiti na radu broj NO-904/2012 od 26.06.2012.

Tijekom sječe, izvoza i drugih poslovnih aktivnosti u odjelu, organizacijskoj jedinici, radilište se mora osigurati od prisutnosti nezaposlenih osoba

Sječa stabala ne smije se vršiti:

- za vrijeme jakih oluja, mećave, grmljavine
- na terenima gdje nije moguće osigurati sigurne uvjete rada
- u uvjetima poledice i niskih temperatura (ispod -18)
- osigurati nadzor nad šumskom mehanizacijom, a animalne zaprege smjestiti u stalne objekte
- za vrijeme sječe uz putne komunikacije potrebno je zaustaviti promet
- organizirati dojavnu službu
- prilikom sječe, izrade i izvlačenja sortimenata koristiti kompletну opremu propisanu Zakonom o zaštiti na radu

3.2. Plan biološke reprodukcije šuma

Sredstva za jednostavnu biološku reprodukciju šuma koriste se za radove pod kojim se, podrazumijeva: izrada šumskogospodarskih osnova, projekata za izvođenje, priprema zemljišta za prirodnu obnovu, pošumljavanje površina nastalih nakon čistih sječa, novonastalih paljevina, odabiranje i doznaka stabala za sječu, njegu i čišćenje šumskih kultura i šuma, zaštitu šuma od uzročnika biljnih bolesti i štetočina, požara i protupravnog prisvajanja, proizvodnju šumskog sjemena i šumskog sadnog materijala, izgradnju šumskega cesta, unapređenje lovstva, čuvanje šuma, kao i za druge potrebe sa ciljem osiguranja trajnosti gospodarenja šumama.

Sredstva za jednostavnu biološku reprodukciju državnih šuma osiguravaju Šumska gospodarska društva izdvajanjem najmanje 15% od ukupno ostvarenog prihoda prodajom drvnih sortimenata i vrijednosti drveta upotrijebljenog za vlastite potrebe, kao i prihoda ostvarenih prodajom sporednih šumskega proizvoda.

Radi osiguranja materijalnih i drugih uvjeta za rekonstrukciju degradiranih i izdanačkih šuma, pošumljavanja goleti i krša (proširena reprodukcija), kao i za unapređenje općekorisnih funkcija šuma, Županijska šumska gospodarska društva izdvajaju sredstva po stopi od 3% od ukupno ostvarenog prihoda prodajom drvnih sortimenata i vrijednosti drveta upotrijebljenog za vlastite potrebe, kao i prihoda ostvarenih prodajom sekundarnih šumskega proizvoda.

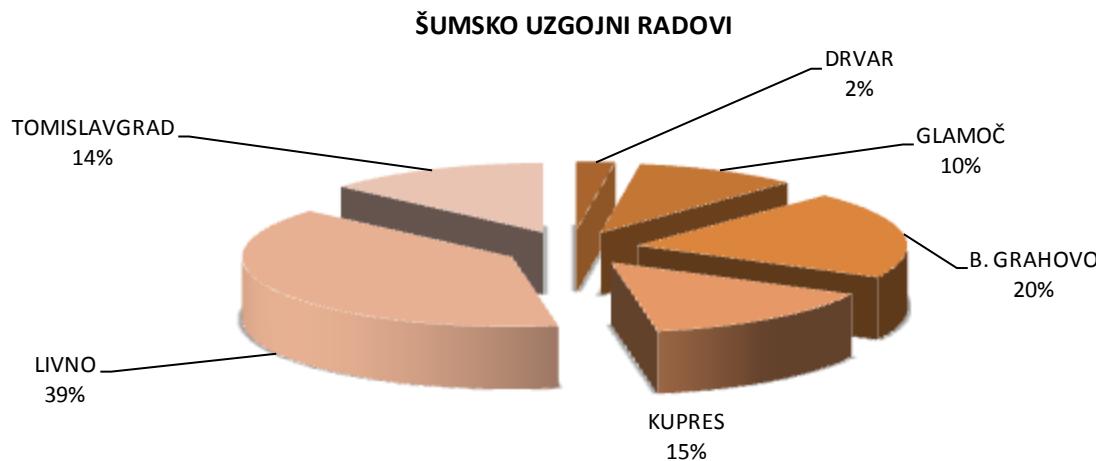
Za plan šumsko-uzgojnih radova po toj osnovi predviđeni su sljedeći šumsko uzgojni radovi:

Pošumljavanje jednostavne biološke reprodukcije (JBR)	60,60 ha
Pošumljavanje proširene biološke reprodukcije (PBR)	553,00 ha
Popunjavanje šumskim sadnicama	164,00 ha
Proreda šumskih sastojina	375,40 ha
Čišćenje koljika i letvika	55,80 ha
Čišćenje kod njege kultura	378,00 ha
Sanacija požarišta	0,00 ha
Podsijavanje	48,99 ha
Ostali šumske uzgojne radovi	1.105, ha
UKUPNO	2.740,79

Za izvršenje sadnje koristit će se zdrave i kvalitetne sadnice iz sjemena autohtone provencijencije, proizvedene i školovane u našem rasadniku „Pržine“ B. Grahovo.

Plan šumsko uzgojnih radova

ŠUMARIJA	POŠUMLJAVANJE (ha)			NJEGA KULTURA (ha)			NJEGA ŠUMA (ha)		OSTALI ŠUMSKOUZGOJNI RADOVI (ha)			UKUPNO (ha)
	Jednostavna reprodukcija	Proširena reprodukcija	Ukupno	Popunjavanje	Čišćenje	Proreda	Sanacija Požarišta	Ostali šum. uzgoj. radovi	Podsijavanje i popunjavanje	Čišćenje koljika i letvika	Proreda u I.Š	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
DRVAR	0,00	24,00	24,00	0,00	0,00	40,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	64,00
GLAMOČ	0,00	150,00	150,00	0,00	0,00	75,00	0,00	0,00	45,00	0,00	0,00	270,00
B. GRAHOVO	0,00	60,00	60,00	0,00	246,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	252,00	558,00
KUPRES	0,00	103,00	103,00	0,00	0,00	130,00	0,00	0,00	0,00	15,00	155,00	403,00
LIVNO	60,60	45,00	105,60	5,00	132,00	90,00	0,00	0,00	3,99	40,80	698,00	1.075,39
TOMISLAVGRAD	0,00	171,00	171,00	159,00	0,00	40,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	370,40
UKUPNO:	60,60	553,00	613,60	164,00	378,00	375,40	0,00	0,00	48,99	55,80	1.105,00	2.740,79

3.3. Plan sječa

Trogodišnji plan sječa napravljen je za svaku šumariju zasebno i sumarno za cijelo Društvo. Podloga za plan sječa po šumarijama su podaci iz šumske gospodarske osnova utemeljenih na: ukupnim drvnim zalihamu, normalnim drvnim zalihamu (optimalne drvne zalihe), godišnjem prirastu i predloženom sječivom etatu za svaku gospodarsku klasu ili uređajni razred.

Za određivanje jednogodišnjeg sječivog etata prethodila je detaljna analiza planiranih i realiziranih dosadašnjih sječa za svaku šumariju od početka važnosti osnove do sada i oni su sastavni dio trogodišnjeg plana, posebno za prvu godinu istoga, a za druge dvije je rađena procjena mogućeg sječivog etata. S obzirom da će 2014. god. biti u tijeku radovi na izradi novih šumskogospodarskih osnova za tri organizacijske jedinice, postoji mogućnost povećanja mogućeg sječivog etata. Ukoliko nastanu veća odstupanja, doći će do revidiranja trogodišnjeg plana sječe.

U 2013-2015. godinu predviđen sječivi etat od $1.509.322,00 \text{ m}^3$ krupnog drva ili $1.206.343,00 \text{ m}^3$ neto drvne mase. U redovnoj sjeći predviđeno je $1.475.116,00 \text{ m}^3$ krupnog drva a masa od $34.440,00 \text{ m}^3$ krupnog drva pokušat će se nadomjestiti u sumnjivim površinama koje nisu zadužene Šumskogospodarskom Osnovom gdje su planirana i određena sredstva za deminiranje.

Od ukupnih količina krupnog drva u redovnoj sjeći predviđena je sječa četinjača $952.123,00 \text{ m}^3$ ili 64,5%, odnosno $522.993,00 \text{ m}^3$ listača ili 35,5%. U sumnjivim površinama predviđena je sječa drvnih sortimenata četinjača u masi od $32.650,00$ ili 94,8%, odnosno $1790,00$ listača ili 5,2%

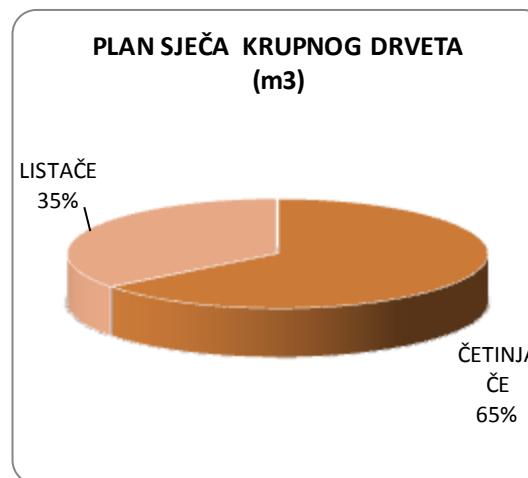
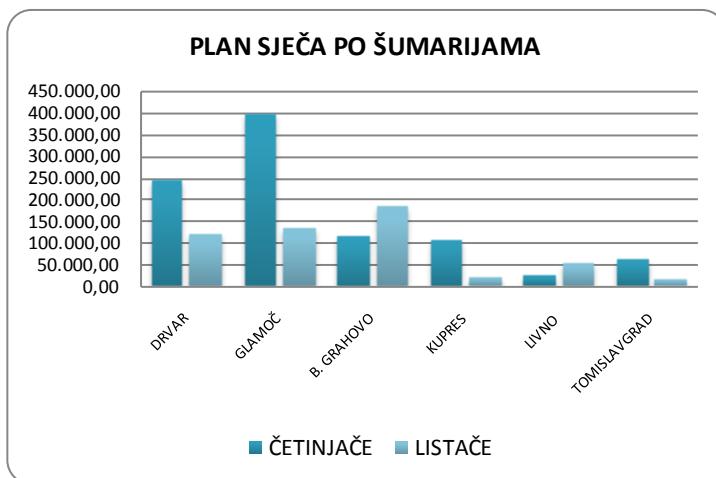
Ovaj plan sječa odnosi na redovnu sječu i na sječu u sumnjivim površinama i drvne zalihe. U sumnjivim površinama uzete su procjene drvnih masa i birani su odjeli uz faktor sigurnosti putem postupka izviđanja sumnjivih površina. Kako je planom predviđeno i deminiranje šumskih površina postoji realna mogućnost, ukoliko se izvrši deminiranje, u narednom uređajnom razredu povećanje mogućih sječivih površina, a samim tim i mase drvnih sortimenata iz tih odjela. Ukupna drvna masa ovisit će naravno o veličini odjela koji će se deminirati.

Na ovim sumnjivim površinama sječa se nije vršila više od 15 godina, pa je tu drvna zaliha i prirast znatno veći od predviđenog normalama, što omogućuje znatno veći sječivi etat po ha od sječivog etata u redovnim sječama.

Planske količine neto drvne mase u planu su razrađene po vrstama drveta i kvalitativnim drvnim sortimentima, što će olakšati i omogućiti bolju procjenu i realizaciju finansijskog plana i plana prodaje.

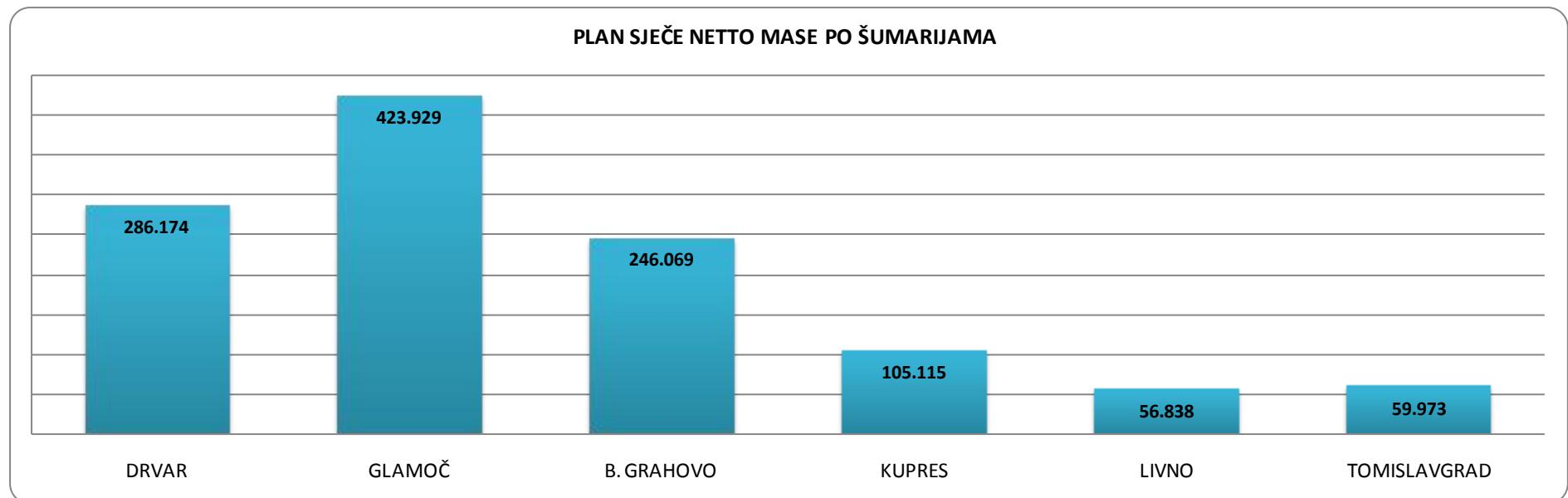
Plan sječa u krupnom drvetu

ŠUMARIJA	PLAN SJEČA KRUPNOG DRVETA u m ³									
	ČETINJAČE		LISTAČE			UKUPNO (2+5)	Količine (sumnjiive površine)		UKUPNO (7+8)	SUMA (6+9)
	Visoke šume	Visoke šume	Izdanačke šume	Ukupno(3+4):	Visoke šume Četinjača		Visoke šume Listača			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
DRVAR	246.255,00	118.698,00	0,00	118.698,00	364.953,00	0,00	0,00	0,00	364.953,00	
GLAMOČ	394.648,00	132.209,00	0,00	132.209,00	526.857,00	0,00	0,00	0,00	526.857,00	
B. GRAHOVO	117.843,00	186.519,00	0,00	186.519,00	304.362,00	0,00	0,00	0,00	304.362,00	
KUPRES	107.675,00	14.855,00	4.300,00	19.155,00	126.830,00	20.000,00	400,00	20.400,00	147.230,00	
LIVNO	25.660,00	34.735,00	16.149,00	50.884,00	76.544,00	0,00	0,00	0,00	76.544,00	
TOMISLAVGRAD	59.808,00	4.415,00	11.113,00	15.528,00	75.336,00	12.650,00	1.390,00	14.040,00	89.376,00	
UKUPNO:	951.889,00	491.431,00	31.562,00	522.993,00	1.474.882,00	32.650,00	1.790,00	34.440,00	1.509.322,00	

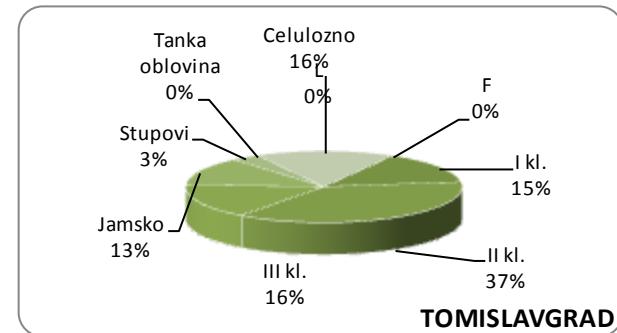
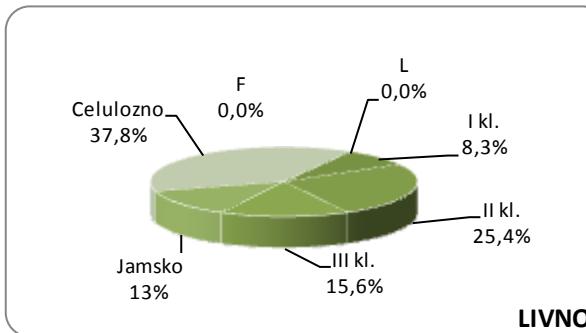
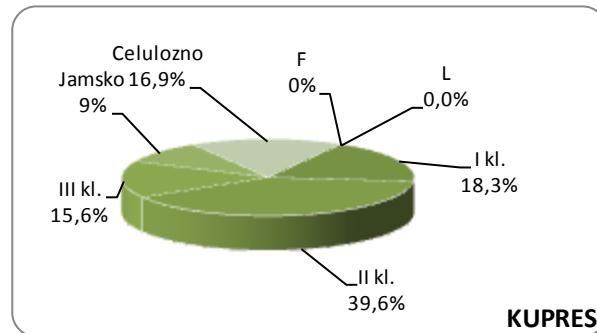
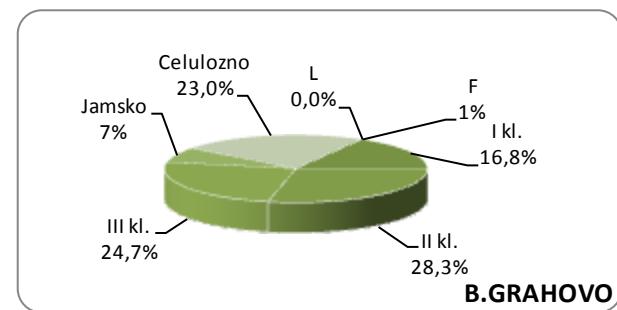
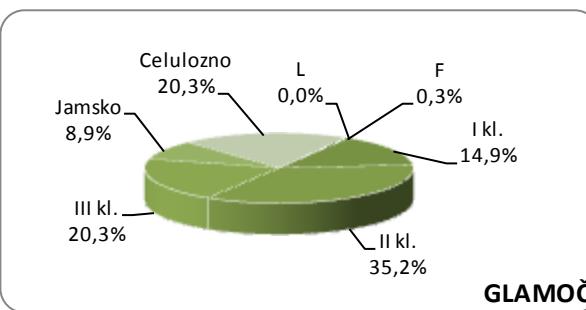
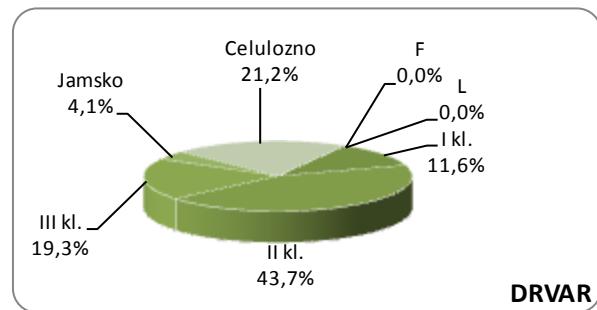
Plan proizvodnje neto mase redovna sječa (po sortimentima)

Šumarija	Sortiment	SORTIMENTI m3 (NETTO)										UKUPNO (8+13)	
		TRUPCI					Stupovi	Tanka oblovina	Celulozno "N"	Ogrijevno			
		F	L	I kl.	II kl.	III kl.							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14	
DRVAR	Ukupno	415	0	22.698	85.706	51.707	7.695	0	0	39.652	78.301	286.174	
GLAMOČ	Ukupno	1.561	0	48.526	115.390	79.423	28.082	0	0	63.936	87.011	423.929	
B. GRAHOVO	Ukupno	0	0	23.109	41.231	52.824	6.770	0	0	21.415	100.720	246.069	
KUPRES	Ukupno	0	0	16.200	35.298	14.383	8.434	0	0	14.956	15.844	105.115	
LIVNO	Ukupno	0	0	1.418	4.598	7.836	2.177	0	0	6.444	34.365	56.838	
TOMISLAVGRAD	Ukupno	0	0	6.918	17.724	7.392	6.137	1.599	0	7.781	12.422	59.973	
UKUPNO:		1.976	0	118.869	299.947	213.565	59.295	1.599	0	154.184	328.663	1.178.098	

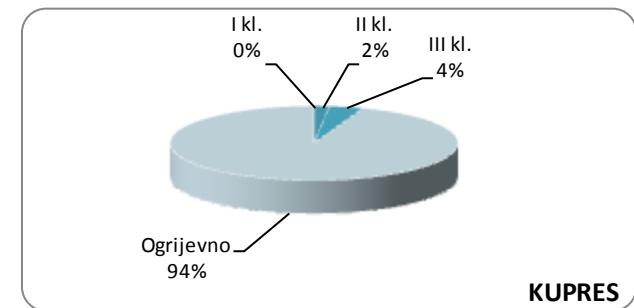
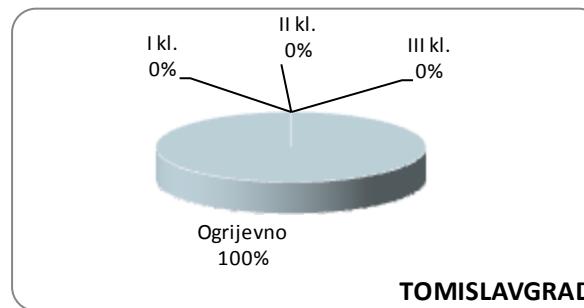
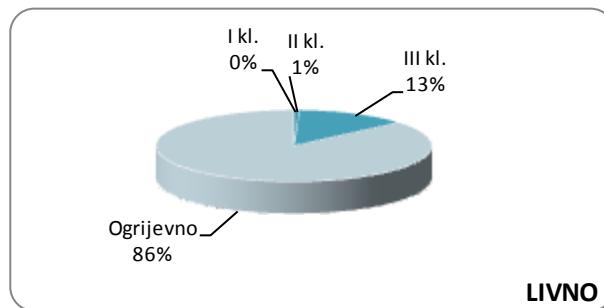
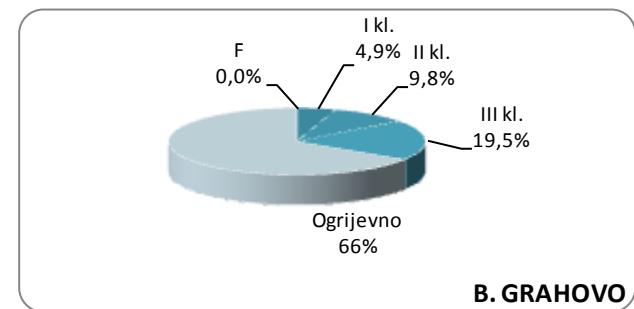
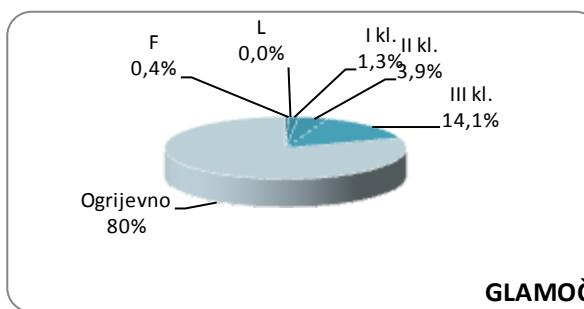
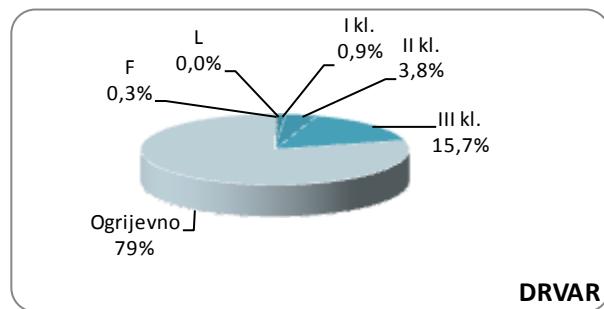
Plan proizvodnje neto četinjače redovna sječa

Šumarija	Vrsta drveta	SORTIMENTI m ³ (NETTO)													
		TRUPCI						Jamsko	Ukupno tehnike	Stupovi	Tanka oblovina	Celulozno	Ogrijevno	Ukupno ostalo	UKUPNO (3- 13)
		F	L	I kl.	II kl.	III kl.									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
DRVAR	Četinjače	73	0	21.796	81.920	36.165	7.695	147.649	0	0	39.652	0	39.652	187.301	
GLAMOČ	Četinjače	1.095	0	47.095	111.140	64.170	28.082	251.582	0	0	63.936	0	63.936	315.518	
B. GRAHOVO	Četinjače	0	0	15.648	26.309	22.981	6.770	71.708	0	0	21.415	0	21.415	93.123	
KUPRES	Četinjače	0	0	16.198	35.012	13.740	8.434	73.384	0	0	14.956	0	14.956	88.340	
LIVNO	Četinjače	0	0	1.418	4.336	2.667	2.177	10.598	0	0	6.444	0	6.444	17.042	
TOMISLAVGRAD	Četinjače	0	0	6.918	17.724	7.392	6.137	38.171	1.599	0	7.781	0	9.380	47.551	
Ukupno:		1.168	0	109.073	276.441	147.115	59.295	593.092	1.599	0	154.184	0	155.783	748.875	

Plan proizvodnje neto listače redovna sječa

Šumarija	Vrsta drveta	SORTIMENTI m3 (NETTO)										
		TRUPCI					Ukupno tehnike	Stupovi	Tanka oblovinia	Celulozno	Ogrijevno	Ukupno ostalo
		F	L	I kl.	II kl.	III kl.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
DRVAR	Listače	342	0	902	3.786	15.542	20.572	0	0	0	78.301	78.301
GLAMOČ	Listače	466	0	1.431	4.250	15.253	21.400	0	0	0	87.011	87.011
B. GRAHOVO	Listače	0	0	7.461	14.922	29.843	52.226	0	0	0	100.720	100.720
KUPRES	Listače	0	0	2	286	643	931	0	0	0	15.844	15.844
LIVNO	Listače	0	0	0	262	5.169	5.431	0	0	0	34.365	34.365
TOMISLAVGRAD	Listače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12.422	12.422
Ukupno:		808	0	9.796	23.506	66.450	100.560	0	0	0	328.663	328.663

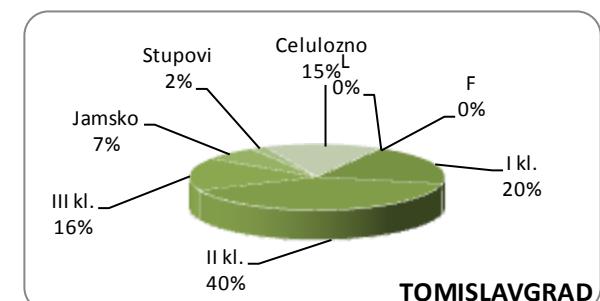
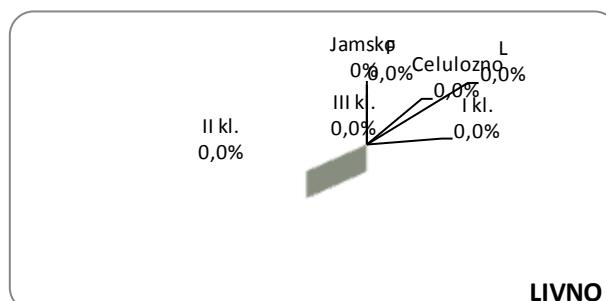
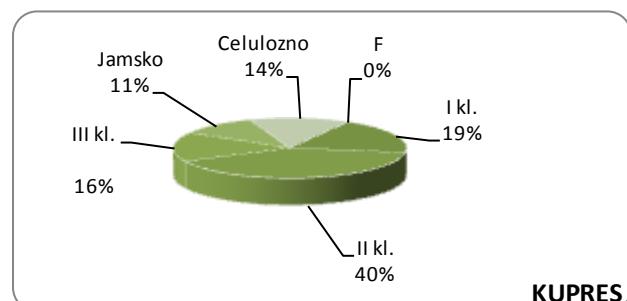
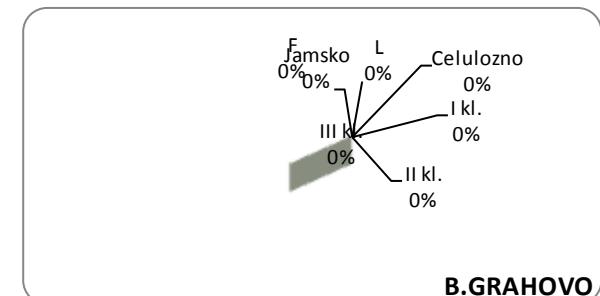
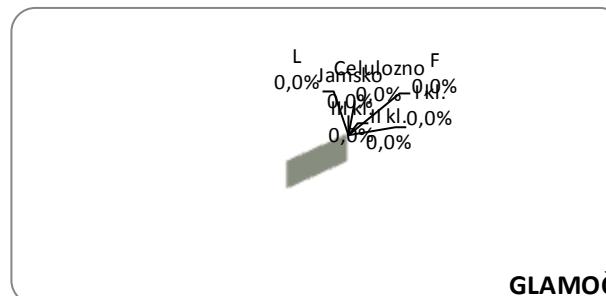
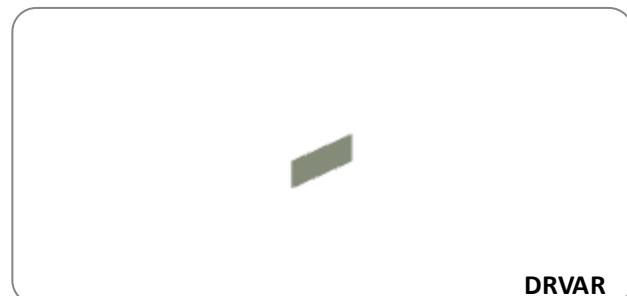

Pregled odjela planiranih za sječu u sumnjivim odjelima koji nisu obuhvaćeni Š.G.O.-om

Organizacijska jedinica	Gospodarska jednica	Odjel	Kategorija šume	Plan sječa m3 (krupno drvo)			Plan sječa m3 (neto)			Napomena
				Četinjače	Listače	Ukupno	Četinjače	Listače	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOMISLAVGRAD	Šuica	8	VŠ	3.300	80	3.380	2.673	64	2.737	sumnjiive pov.
		4a	VŠ	2.600	360	2.960	2.101	286	2.387	
		5	VŠ	6.750	950	7.700	5.473	762	6.235	
		Ukupno:		12.650	1.390	14.040	10.247	1.112	11.359	
KUPRES	Malovan-Želivodić	76	VŠ	5.000	0	5.000	4.125	0	4.125	sumnjiive pov.
		73	VŠ	3.900	110	4.010	3.000	96	3.096	sumnjiive pov.
		68	VŠ	1.163	17	1.180	900	15	915	sumnjiive pov.
		69	VŠ	3.328	23	3.351	2.200	20	2.220	sumnjiive pov.
		70	VŠ	2.972	24	2.996	2.150	20	2.170	sumnjiive pov.
		72	VŠ	1.656	92	1.748	2.530	81	2.611	sumnjiive pov.
		83	VŠ	1.981	134	2.115	1.632	118	1.750	sumnjiive pov.
		Ukupno:		20.000	400	20.400	16.537	350	16.887	
LIVNO						0			0	
		Ukupno:		0	0	0	0	0	0	
				0	0	0	0	0	0	
B. GRAHOVO				0	0	0	0	0	0	
				0	0	0	0	0	0	
		Ukupno:		0	0	0	0	0	0	
GLAMOČ				0	0	0	0	0	0	
				0	0	0	0	0	0	
		Ukupno:		0	0	0	0	0	0	
		SVEUKUPNO:		32.650	1.790	34.440	26.784	1.462	28.246	

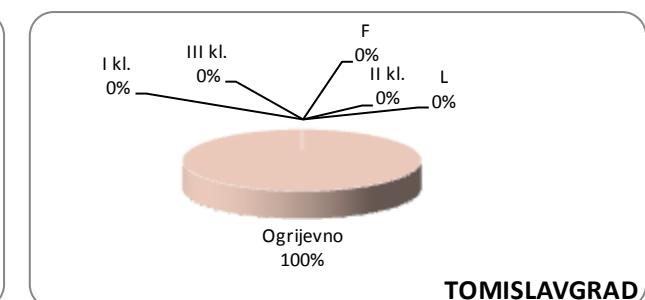
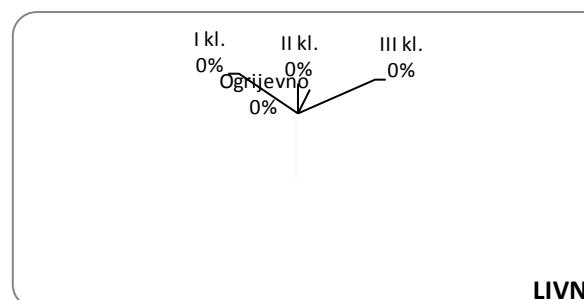
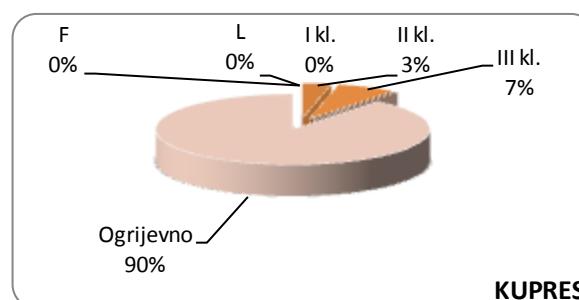
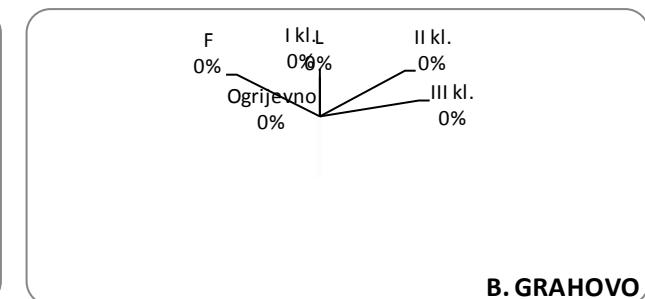
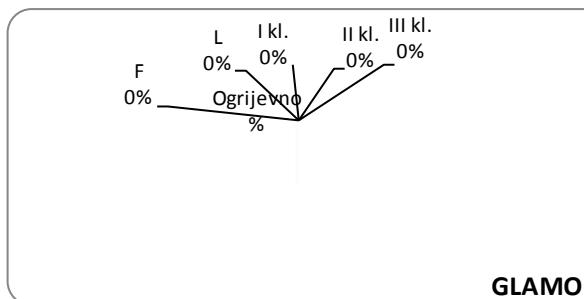
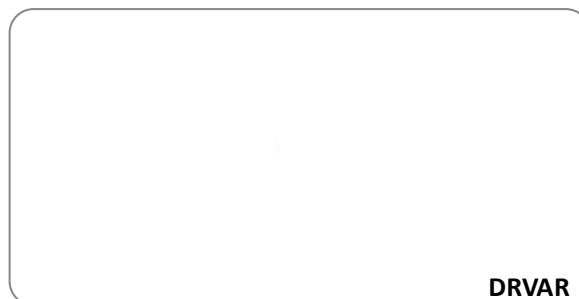
Plan proizvodnje neto četinjače u sumnjivim površinama koje nisu obuhvaćene Š.G.O.-om

Šumarija	Vrsta drveta	SORTIMENTI m ³ (NETTO)												
		TRUPCI					Jamsko	Ukupno tehnike	Stupovi	Tanka oblovina	Celulozno	Ogrijevno	Ukupno ostalo	
		F	L	I kl.	II kl.	III kl.								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
DRVAR	Četinjače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
GLAMOČ	Četinjače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B. GRAHOVO	Četinjače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
KUPRES	Četinjače	0	0	3.160	6.652	2.605	1.800	14.217	0	0	2.320	0	2.320	
LIVNO	Četinjače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TOMISLAVGRAD	Četinjače	0	0	2.049	4.099	1.639	717	8.504	205	0	1.537	0	1.742	
Ukupno:		0	0	5.209	10.751	4.244	2.517	22.721	205	0	3.857	0	4.062	26.783

Plan proizvodnje neto listače u sumnjivim površinama koje nisu obuhvaćene Š.G.O.-om

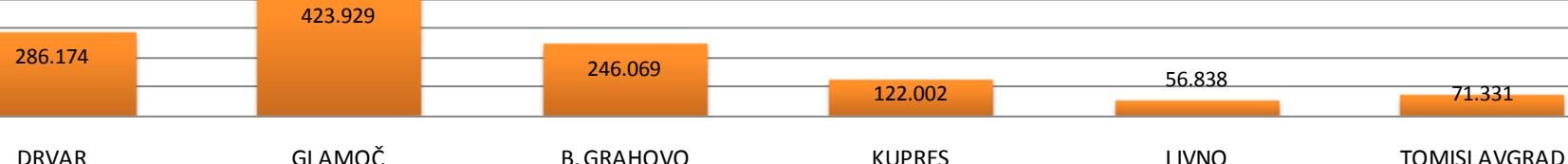
Šumarija	Vrsta drveta	SORTIMENTI m3 (NETTO)											
		TRUPCI					Ukupno tehnike	Stupovi	Tanka oblovina	Celulozno	Ogrijevno	Ukupno ostalo	
		F	L	I kl.	II kl.	III kl.							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
DRVAR	Listače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GLAMOČ	Listače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. GRAHOVO	Listače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KUPRES	Listače	0	0	0	12	25	37	0	0	0	313	313	350
LIVNO	Listače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOMISLAVGRAD	Listače	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.112	1.112	1.112
Ukupno:		0	0	0	12	25	37	0	0	0	1.425	1.425	1.462

Plan proizvodnje neto mase po sortimentima u sumnjivim površinama koje nisu obuhvaćene Š.G.O-om

Šumarija	Sortiment	SORTIMENTI m3 (NETTO)											UKUPNO (3-13)	
		TRUPCI					Stupovi	Jamsko	Tanka oblovina	Celulozno	Ogrijevno			
		F	L	I kl.	II kl.	III kl.								
1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14		
DRVAR	Redovni odjel	415	0	22.698	85.706	51.707	0	7.695	0	39.652	78.301	286.174		
	Sumnjiive površine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ukupno	415	0	22.698	85.706	51.707	0	7.695	0	39.652	78.301	286.174		
GLAMOČ	Redovni odjel	1.561	0	48.526	115.390	79.423	0	28.082	0	63.936	87.011	423.929		
	Sumnjiive površine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ukupno	1.561	0	48.526	115.390	79.423	0	28.082	0	63.936	87.011	423.929		
B. GRAHOVO	Redovni odjel	0	0	23.109	41.231	52.824	0	6.770	0	21.415	100.720	246.069		
	Sumnjiive površine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ukupno	0	0	23.109	41.231	52.824	0	6.770	0	21.415	100.720	246.069		
KUPRES	Redovni odjel	0	0	16.200	35.298	14.383	0	8.434	0	14.956	15.844	105.115		
	Sumnjiive površine	0	0	3.160	6.664	2.630	0	1.800	0	2.320	313	16.887		
	Ukupno	0	0	19.360	41.962	17.013	0	10.234	0	17.276	16.157	122.002		
LIVNO	Redovni odjel	0	0	1.418	4.598	7.836	0	2.177	0	6.444	34.365	56.838		
	Sumnjiive površine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ukupno	0	0	1.418	4.598	7.836	0	2.177	0	6.444	34.365	56.838		
TOMISLAVGRAD	Redovni odjel	0	0	6.918	17.724	7.392	1.599	6.137	0	7.781	12.422	59.973		
	Sumnjiive površine	0	0	2.049	4.099	1.639	205	717	0	1.537	1.112	11.358		
	Ukupno	0	0	8.967	21.823	9.031	1.804	6.854	0	9.318	13.534	71.331		
UKUPNO	Redovni odjel	1.976	0	118.869	299.947	213.565	1.599	59.295	0	154.184	328.663	1.178.098		
	Sumnjiive površine	0	0	5.209	10.763	4.269	205	2.517	0	3.857	1.425	28.245		
SUMA:		1.976	0	124.078	310.710	217.834	1.804	61.812	0	158.041	330.088	1.206.343		

PLAN SJEĆE NETTO MASE PO ŠUMARIJAMA

3.4. Plan prodaje

Trenutni način prodaje

Šumsko gospodarsko društvo godišnju količinu proizvodnje tehničkog drveta prodaje u skladu sa zahtjevima tržišta, i jednogodišnjim ugovorima o prodaji drvnih sortimenata. Drvna masa se prodaje na šumskom putu ili na panju. Cca 95% drvnih sortimenata planira se prodati putem jednogodišnjih kupoprodajnih ugovora, a putem licitacije do 5%. Manje količine ogrjevnog drveta se prodaju lokalnom stanovništvu za grijanje stambenih objekata. Cijene drva su sadržane u važećem cjeniku šumskih proizvoda Društva.

Pregled planiranih aktivnosti za razdoblje 2013.-2015. god. dan je u strateškom planu Društva u vodnom dijelu ovog plana.

Planirani razvoj prodaje

- Približiti se tržišnom principu prodaje kako bi se omogućila veća dobit poduzeća i ostvarenje efikasnosti i efektivnosti poslovanja.
- Omogućiti kvalitetnu prodaju drvnih sortimenata putem licitacije i omogućiti svim kupcima jednake kriterije kupnje drvnih sortimenata

Očekivanja od planiranog sustava prodaje

Novi sistem prodaje omogućiće:

- veću transparentnost u prodaji
- povećanje cijena drvnih sortimenata
- povećanje točnosti klasiranja trupaca
- odvajanje trupaca visoke vrijednosti i njihova prodaja po stvarnim tržišnim vrijednostima
- reviziju cijena cjenika u skladu sa tržišnim trendom

Ovakav način prodaje omogućiti će brži institucionalni razvoj te poboljšanje ekonomičnosti i profitabilnosti Društva.

3.5. Plan deminiranja i održavanja puteva

U cilju izgradnje pristupa svim šumskim površinama, radi neometanog gospodarenja šumama potrebno je postupno i u kontinuitetu održavati i vršiti rekonstrukciju šumskih prometnica, te vršiti postupno uklanjanje minskih polja. U razdoblju od 2013.-2015. godini novčana sredstava namijenjena za deminiranje izdvojena su na direkciji te će Uprava društva će nakon prispjelih projekata i zapisnika minskih polja kao idrvne mase u pojedinim odjelima odrediti prioritet deminiranja. U procesu deminiranja odjela naglasak je na aktivnosti izviđanja sumnjivih površina, koji sa manjim finansijskim ulaganjima može donijeti značajne koristi za Društvo.

U tu svrhu trogodišnjim planom je predviđeno deminirati 150.000,00 m² a predviđena sredstva od cca 600.000 KM. Sredstva će se raspoređivati u skladu sa potrebama Društva. Ukoliko se osiguraju sredstva podrške od nadležnih institucija, povećati će se i površina za deminiranje. Pored deminiranja planira se u narednoj godini održavanje cca 524,00 km šumskih putova i utrošiti 2.840.800,00 KM, te održavanja i izrada šumskih vlaka 210,70 km sa predviđenim sredstvima u iznosu 1.727.740,00 KM.

POSLOVNA JEDINICA	DEMINIRANJE m ²	ODRŽAVANJE PUTEVA km	IZRADA I ODRŽ. VLAKA km
DRVAR	0.000	142.00	3.70
GLAMOČ	0.000	120.00	26,00
GRAHOVO	0.000	120.00	81.00
KUPRES	0.000	100.00	15,00
LIVNO	0.000	30.00	25,00
TOMISLAVGRAD	0.000	12.00	60,00
DIREKCIJA	150.000	0.00	0.00
UKUPNO:	150.000	524,00	210,70